

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (15 листопада 2024 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2024. 126 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 9th International Scientific and Practical Internet Conference (November 15, 2024). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2024. 126 p.

У збірнику матеріалів IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, доктор філософії (PhD), доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 11 від 31.10.2024 р.*)

©Автори публікацій, 2024

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	ДИНАМІКА УКРАЇНСЬКОГО ФЕМІНІННОГО ЛЕКСИКОНУ: У ПОШУКАХ «СВОГО» ТА «ЧУЖОГО»	6
KAPRANOV Ya.	CRITICAL DETERMINANTS OF PUBLIC PREJUDICE TOWARDS INTEGRATING EU LANGUAGE POLICIES INTO POLISH EDUCATION THROUGH DIGITAL TRANSFORMATIONS	9
IWANOWSKA B.	UNDERSTANDING PUBLIC RESISTANCE TO EU POLITICAL STRATEGIES: THE ROLE OF DIGITAL SCIENCE IN POLISH EDUCATION AND RESEARCH	12
STADNICZEŃKO D.	BREAKING BARRIERS: ADDRESSING PUBLIC SKEPTICISM ABOUT EU LEGAL STANDARDS IN POLISH RESEARCH AND EDUCATION THROUGH DIGITAL TOOLS	15
WIERZCHOWSKI T.	PUBLIC PERCEPTIONS OF EU HISTORICAL NARRATIVES IN POLISH EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL INTEGRATION	19
СІРАНЧУК Н.М.	МЕТОДИЧНІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЛЕКСИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ	23
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	26
IVANCHENKO M., ТОКАІ V.	LEXICAL-SEMANTIC GROUP <i>ENTICE</i> IN ENGLISH	29
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ВПЛИВ ТЕОРІЇ ЖАКА ДЕРРІДА НА ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ ПЕРЕКЛАДУ	31
ПАВЛОВА О.І.	ТЕРМІНОЛОГІЧНА НОМІНАЦІЯ: ЇЇ СПЕЦИФІКА, ОБ'ЄКТИ, СПОСОБИ І ЗАСОБИ	34
ПІЦКОВА А.Ю.	ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАГОЛОСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	36
СОКОЛ Н.В.	ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОРИСТУВАТИСЯ ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИМ АПАРАТОМ ДИТЯЧИХ КНИЖОК	39

*IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ТКАЧУК М.Р.	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ОПОРОЮ НА ТВОРИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42
ШОСТАК А.В.	СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	45

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЯ ЯК МЕХАНІЗМ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ	48
БЛОГРУД Г.А.	ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ АНТИЧНОСТІ В ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ: КОГНІТИВНІ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ	50
ЦУПРУН Т.В.	ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ	54
ДЕМЕНЧУК D.	КОНЦЕРТ <i>PRACA KOBIEŃ W UJĘCIU</i> <i>SOCJOLINGWISTYCZNYM</i>	56
МИСЬКО Д.Г.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОСТОРОВОГО КОДУ КУЛЬТУРИ В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	60
ПАВЛІВ А.А.	АНТРОПОМОРФНИЙ КОД КУЛЬТУРИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	63

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

БОЛОТНЮК Н.А.	ЗІСТАВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ ЧАСТИНОЮ ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
ГРИЦУК О.А.	ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	69

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	ФІКСАЦІЯ ПРИЧИНОВОГО ЗНАЧЕННЯ У СПОЛУЧНИКІВ У ГРАМАТИЧНИХ СЛОВНИКАХ	72
СОВТИС Н.М., ЛУЖЕНЕЦЬКА К.Д.	АНГЛІЦИЗМИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	75
ОРЕЛ І.І.	ТИПИ ПРЕСУПОЗИЦІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЕМІОЗИСУ	78
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОРФЕМ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ДЕЙКУН О.І.	СЕМАНТИЧНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВОЮ ЧАСТИН ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	84
СИВОРИГ Н.В.	ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ З КОМПОНЕНТОМ- ОРНІТОНІМОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	86

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

КУЧМА Т.В.	ВИКОРИСТАННЯ ЛАПОК У ТВОРАХ О. ПРОЙСЛЕРА	90
ЧЕБЕРЯК А.М., ГОРБАНЬ П.С.	СЛЕНГОВІ ОДИНИЦІ У РОМАНІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE SATCHER IN THE RYE»	93
ШЕЛЕПАЛО К.С.	ЛЕКСИЧНІ ЕКСПРЕСИВИ В РОМАНІ ДЖЕКА КЕРУАКА «НА ДОРОЗІ»	96

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ДЕМЕНЧУК О. МІЗІН К.І.	STYLISTIC ASPECTS OF TRANSLATION УТОЧНЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ВІДПОВІДНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ PARAROOK	99 103
СОВТИС Н.М., АДАХ Н.А.	ТРАНСКОДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НЕХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	106
КОНСТАНТИНОВА О.В. КУЧЕРЕНКО М.В.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ РИС ЛЮДИНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	109 112
КАБАНОВА С.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДАХ АКТИВ ПРАВА ЄС	115
МАЦЮК О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)	118
TASAZH V.	TRANSLATION OF SLANG IN CINEMATIC DISCOURSE	121
ГУРИК Н.М.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	124

Кірик, М. К. (2019). Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти. Львів: Світ.

Кочубей, С. (2016). Сім нескладух Говорухи. Київ: Фонтан казок.

Манзюк, Т. М. (2018). Інтегровані уроки як засіб розумового та мовленнєвого розвитку учнів. *Молодий вчений*, 2, 21-29.

УДК 811.161.2'367.626

Шостак А.В., магістрантка

*Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)*

СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Прономінативи становлять різноплановий, неоднорідний лексико-граматичний розряд мовних одиниць. Незважаючи на важливу роль займенників у мові й мовленнєвій практиці, їхні суперечливі для внутрішньої системної організації риси зумовили різні, часто кардинально протилежні підходи до тлумачення й кваліфікації частиномовної природи, лексико-семантичних і граматичних характеристик, функційного призначення цих слів, а також спричинили дискусію щодо визначення займенникового статусу. Учені відзначають (Дзюман, 2015, с. 1), що займенник вирізняється з-поміж інших повнозначних частин мови особливою денотативною сутністю, загальнокатегорійною дейктичною функцією, семантичною своєрідністю, неоднорідністю граматичних категорій, що полягає в співвідносності форм окремих його розрядів та спільності морфологічних ознак і властивостей, синтаксичних функцій з іменниками, прикметниками, числівниками та прислівниками, а також виразними словотвірними та функційними можливостями.

Питання наявності самостійного значення в займенників відкрите й репрезентоване в лінгвістичних розвідках такими відмінними позиціями (Калашник, Олексенко, Халіман, 2022, с. 13): займенники не мають значення, що становить їхню специфіку; займенники не мають постійного значення, воно змінюється в кожному мовленнєвому акті; займенники не відрізняються від інших мовних знаків нестійкістю, непостійністю; їхня своєрідність полягає в тому змісті, який виражає це значення.

На думку Ю. Шевельова (Шевельов, 2014, с. 257), особливість займенника полягає в тому, що «він набирає конкретного

(предметового) значення – і кожного разу іншого – тільки в конкретних ситуаціях». Це, наголошують дослідники (Калашник, Олексенко, Халіман, 2022, с. 14), дає підстави для «витворення у них надзвичайно узагальненого, специфічно «займенникового» значення – вказівки на предмет та його ознаки. Отже, займенник, як й інші частини мови, має не одне, а кілька значень». Саме це й відрізняє його від інших частин мови. Займенники суттєво відрізняються від іменників, прикметників, числівників та прислівників, з якими вони співвідносні. Їм властиве найзагальніше значення, вони ніколи не виступають як назви суб'єкта, об'єкта, якості, кількості, а виконують у мові лише вказівну функцію, отже, їх значення узагальнено-вказівне. Кожен займенник співвідносний з багатьма словами із подібною лексичною семантикою, узагальнює її, але не називає й не розкриває.

В. Горпинич (Горпинич, 2004, с. 137) також називає визначальною рисою семантики займенників «абстрактний характер, а також надзвичайно широке і загальне значення, що й формує абстрактний характер їх семантики».

Значення займенників контекстуальне, ситуативно зумовлене. Так, займенник *він* може співвідноситися з будь-яким іменником чоловічого роду (Петрик, вчитель, портфель), *такий* – з будь-якою ознакою предмета, *стільки* – з будь-якою кількістю.

Практичне завдання вивчення особових займенників у початковій школі полягає в тому, щоб учні добре усвідомили значення кожного займенника: *я* – той, хто говорить про себе; *ти* – той, до кого співрозмовник звертається; *він, вона, воно, вони* – особи, про яких ідеться, але вони можуть бути присутні й відсутні при цьому; *ми* – група осіб, до якої входить і той, хто говорить. Одне із завдань вивчення теми «Займенник» полягає в тому, щоб усунути мовленнєві помилки, пов'язані із вживанням займенників, як в усному, так і письмовому мовленні здобувачів освіти. Крім того, вживання займенників у мовленні – питання стилістики. У цьому плані завдання вчителя полягає в тому, щоб довести до свідомості учнів стилістичну функцію особових займенників – усувати зайве повторення одного й того самого слова. При цьому треба вчити учнів правильно вживати займенники.

Доцільно звертати увагу учнів на займенники і при читанні програмних художніх творів та текстів для позакласного читання. Наприклад, повісті Г. Вдовиченко «36 і 6 котів-детективів».

Займенники першої і другої особи становлять центр функціональної категорії персональності: вони вказують тільки на людей (живих істот-персонажів творів). Наприклад: *Привіт! Ми знову в ефірі, і з вами я, Коментатор-Чорний кіт* (Вдовиченко, 2019, с. 5).

Займенники *він, вона, воно, вони* вказують:

1) на особу, наприклад: *Вона не їсть ковбаси, уявляєте? – Ковбасюкове обурення не мало меж* (Вдовиченко, 2019, с. 34);

2) на предмет, наприклад: *На дверях кав'ярні – табличка «Ремонт». Вона погойдуються, бо на відкритій веранді завзято боксують брати Хук і Джеб, раз по раз підкочуючись під самі двері* (Вдовиченко, 2019, с. 64).

Зворотний займенник *себе* вказує на відношення виконавця (суб'єкта) дії до самого себе: *І гості не змусили на себе чекати* (Вдовиченко, 2019, с. 30).

Присвійні займенники вказують на належність предмета особі: *От тільки чесно: кому потрібен наш дряпопис?* (Вдовиченко, 2019, с. 39).

Отже, семантично займенники є мовними одиницями, пов'язаними з конкретною ситуацією, у якій відбувається спілкування, з текстовою комунікацією, де наявний безпосередній контекст експлікації значення того чи того займенника. Займенники не називають фактів дійсності, а лише вказують на них, а тому семантика вказівності, виразна дейктичність, узагальнене позначення предметів, їхніх якостей і властивостей, кількості – найважливіша ознака займенників, один із тих параметрів, що доступне розуміння займенника як частини мови.

Список використаних джерел:

- Вдовиченко, Г. (2019). 36 і 6 котів-детективів. Львів: Видавництво Старого Лева.
- Горпинич, В. О. (2004). Морфологія української мови: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ВЦ «Академія».
- Дзюман, Н. П. (2015). Семантико-синтаксична сфера займенника в сучасній українській літературній мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ.
- Калашник, О. В., Олексенко, О. А., & Халіман, О. В. (2022). Художня семантика й стилістика займенника в українській інтимній поезії II пол. XX – поч. XXI ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство.
- Шевельов, Ю. (2014). Міркування про історію літературної мови, історичну діалектологію та історичну граматику. *Українська мова*, 3, 146-160.

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
15 листопада 2024 року, м. Рівне

THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS

The Collection of Conference Proceedings
The 9th International Scientific and Practical Internet Conference
November 15, 2024, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Авт. арк. 6,6. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»,
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27